

ШЫН

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЬ БОЛГАШ
НЫЗЫЛ ХОРААЙ КОМИТЕТЕРИНИҢ, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТАРЫНЫҢ
ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХОРААЙ СОВЕТТЕРИНИҢ ОРГАНЫ

1956

ЯНВАРЬ

17

ВТОРНИК

№ 12 (3465)

Өртөз 20 коп.

БӨГҮНГҮ СОЛУНДА:

Иранның парламент төлөөлөрүнүн баш-
тыны дээрли Мохаммед Садети В. М. Моло-
товтун хүлээп алганы (1 арын).
ССРЭ-нин Хөмүр даш үлөтпүрүнүн
«Кузбассуголь» комбинатынын И. В.
Сталин аттыг шахтазын Ленин ордени-
биле планнаар дугайында ССРЭ-нин Дээди
Совединин Президиумунун Чарлы (1 арын).
ССРЭ-нин Эртемнер академиясынын
корреспондент-кежигүнү М. А. Шателенге

Социалист Бүш-ажылдын Маалыры ат-
ты тыпсыр дугайында ССРЭ-нин Дээди
Совединин Президиумунун Чарлы (1 арын).
Иранның парламент төлөөлөрүнүн Мос-
квадан үнүкени (1 арын).
П. Контуров — Партиянын XX съез-
динге чедикшининг ужуражыр дөз (2 арын).
Атомнуг энергия тайбыннын херөөндө
(2—3 арындарда).

С. Долмажап. — Дөзү үнелит номнары
үндүр (3 арын).
М. Нойденко. — Сүт саалдамы көздөз
(3 арын).
УЛУС ДЕМОКРАТИЯСЫНЫҢ ЧУРТТА-
РЫНДА (4 арын).
Совет Эвилелинин болгаш Моол Арат
Республикалары чазаттар төлөөлөрү Пеки-
ден үнүкөн (4 арын).
«Лайф» журналга Даллестин медеттеги
(4 арын).

ТРАКТОРЛАРНЫҢ БОЛГАШ КӨДӨЗ АЖЫЛ-АГЫЙ МАШИНАЛАРЫНЫҢ СЕПТЕЛГЕЗИН ЧЕДИИШКИНИҢ ДООЗАР

Болжоту көдөзгө ажил-ишчилери
часкы тарылгага белеткели калбартып
турар. Алдыгы беш чыл планынын баш-
тайгы чылы—1956 чылда колхозчулар-
мын, МТС-тер болгаш совхозтар ажилда-
чыларынын мурнуна улуг болгаш эң
харыскалгалы сорулгалар тургустунган.
Тараанын дүжүдүн бедилни тургаш, тараа
бүдүргөзгө көздөдирин болгаш нийтин-
нин малын баш санын өстүрерин, оң
продуктулуун улам-на бедилерин чедип
алыр ужуражыр бис.

Бо чылын колхозтарнын болгаш совхоз-
тарнын тарылга шөлү дыка калбарып. Оң
болза көдөз ажил-агий ажилдачылары-
нын ажилга организацын улам-на бедил-
дерин, часкы тарылгага бүгү талаалыг, бү-
рүн белеткедиг ужуражырын шыгыны
негеп турар.

Часкы хову ажилдарына белеткедиг
кол чүтүлү—тракторларын болгаш кожуд-
да машиналарын чогуур өйүндө, бедик
шынарлыг септерин болур. Бо сорулгалын
чедикшининг боттандырар талазы-биле
МТС-терде болгаш совхозтарда бүгү-ле таа-
рышкан байдалдар тургустунган, оларда
бүдүргөзгө техникани сууру деритинин
туттунган болгаш мергешил-дуржулгалын
кадрлар өскөн.

Бистин областын МТС-тери болгаш сов-
хозтары тракторлар болгаш көдөз ажил-
агий машиналарынын септелгезин өрткөн
чылдардан дүргөн чорулуп турарлар.
Областа 12 МТС-терин 7-ин, 4 совхозтар-
нын 3-жү дөрткү кварталда тракторлар
септеринин планын күөсеткен. Трактор-
лар септеринин талазы-биле Чаа-Хөл, Са-
ры-Сеп, Бий-Хем МТС-тер болгаш «Зве-
гес», «Өк» совхозтар ажилдын темпизин
шашкын чорулуп турар. Олар боттарына
да бар аргаларын шын азылгап, механиз-
аторларын күш-ажылдын организа-
цыншынычче улуг кичөөткөйни салган
болгаш тракторларын артык кезектерин
чогуур өйүндө тып ап, септеки бүрүзүн-
ге таарышкан байдалдарын тургустунган.

Чакмыс МТС-тер болгаш совхозтар өрт-
көн чылдын дөрткү кварталда тракторлар
септеринин планын ажил күөседип турда,
өзү-биле бир дөмөй байдалда турар Сүт-
Хар, Кызыл, Бай-Тайга МТС-тер болгаш
«УТКА»-нын 25 чылды совхоз септеге
планын күөсеткен. Оң кол чылдагалын
чүдөз дөз, тракторлар септелгезин өгө-
дүткөн бөө организа-
цыншынычче чөз чорутуушунда,
механизатор-септекилерин күш-ажылдын
чөй организацыншында, оларын ажил-
дарына таарышкан байдалдарын тургу-
зуп бөрөөнүндө болуп турар. Оң улам-на
дан дөрткү кварталда тракторлар септе-
ринин планын Сүт-Хөл МТС—53,3 хуу,
Кызыл МТС—65,2 хуу күөсеткен.

Райондарын, МТС-терин болгаш сов-
хозтарын чакмыс улугуучулары дөрт-
кү кварталда тракторлар септелгезинин
сазын кырында күөсеткен медээни көр-
үп алган чедикшининг ожуражыр хөөн-
нерин болдуруп турарын шын өөс. Чакмыс
МТС-тер өрткөн чылдын септөө болгаш
дыка үр гөңгү иштинде ажилдап турар
тракторларын дөрткү кварталда септөө
кыдыр медээде кирип турар. Чыжээ, Ча-
даана МТС (директору аш Топилин) бо
чылдын январь 1-ге чедир чүтлө 18 тра-
кторларын септөөн херизинде 24 трактор-
ларын септөөн кыдыр медээлөп, техника-
ны ажаалгалын кылган 6 тракторларын
септөөн тракторларын санына кирип
фактылар бар. Бичанган Чадаана МТС
тракторлар септеринин чыл планын чүтлө
54,4 хуу күөсеткен болуп турар. Ыг-
дыг МТС-терге Балгазын, Кызыл-Мажа-
лык, Бай-Тайга МТС-тер база-ла хамаар-
жыр турар.

МТС-тер болгаш совхозтар тракторлар
септөө талазы-биле дөрткү кварталдын
планын тайын септөөн тракторларын ажа-
лыр санап тургаш күөсеткенде, бо чыл-
дын бирги кварталында септеге чогуур
тракторларын саны көздөзгө чүтлө чөк.
Ындыг болганда бо чылдын бирги квар-
талында бүгү механизаторларын күжүн
септегеже чөп өңдөлдөдүр негетинин тур-
ар. Колхозтар тракторлар септеринин
чыл планын чүтлө 50 ажил хуу күөсет-
кен. Ылангыч «УТКА»-нын 25 чылды сов-
хоз тракторлар септөө талазы-биле чыл
планын чүтлө 23,5 хуу, «Өк»—38,4
хуу күөсеткен болуп турар.

Тракторлар септелгезин-биле калы МТС-
тер болгаш совхозтар көдөз ажил-агий ма-
шиналарынын септелгезин харугда чору-
дар ужуражыр. МТС-тер септеге чогуур бү-
гү кожудда машиналарынын септелгезин

ам-даа бүрүн дооспаан болгаш ол маши-
наларын септелгезинин шынары дөз
шыгыны контролдуп тургустунган турар.
Областын совхозтары кожудда машинала-
рынын септелгезин көдөргөй оожум тем-
пизин чорулуп, септеге чогуур бүгү-ле
трактор андазынарынын чүтлө 56,5 хуу-
зун, сепкедаларын — 68,6 хуу-зун сеп-
төөн. Өскө машиналарын септелгезинче
МТС-тер болгаш совхозтар ам-даа кир-
бөөнөр.

Көдөз ажил-агийнын область өргөлө-
лиг начальниги аш Шелемов, РСФСР-
ниң Совхозтар министрствосунун төлөөн
аш Контар, партия райкомнары болгаш
райгүсөкминар тракторлар болгаш көдөз
ажыл-агий машиналарынын септелгезин
дүргөн доозары дөз сепкедаларына
боттук хөмчөгөдирин дарый алыр хүлээ-
лиг. СЭБП-нин XX съездинин ажитты-
нар хүнүнче чедир бүгү тракторларын
болгаш кожудда машиналарынын септел-
гезин бүрүн доозар дөз септеки механиз-
аторларын ортузунга социалистг чар-
ыштын калбартышпаан, Воронежтин ма-
ханизаторларын ателекти саналын бис-
тин областын механизаторлары бүрүн дет-
кип турарлар.

Машина-трактор мастерскаяларынын
ажылын шын планнаары болгаш органи-
зацын, септекилерин ортузунга күш-
ажылдын бедик сагылга-чүрүмүн чедип
алыры база септелгезин чоруп турарын
техникани удурулгазын хандылары МТС-
терде, совхозтарда партия организацын-
зынын секретарыларынын, оларын кол
инженерлерин болгаш механик-контро-
лдерларын сонгаарлап болбас аң чүтүлө
сорулгазы болур.

Тракторларын болгаш көдөз ажил-агий
машиналарынын септелгезин бедик темпизин
чорулуп-биле калы оларын шынары
дөз демиселдин чөдө кошпадын болбас
ужуражыр. Чакмыс-даа трактор бүгү тала-
лыг индустрияге чөккө болгаш оң хөдө-
лдерилеринин күчүлүп болгаш кызыр,
чаар чүдөдирин чаргалдын хынаваан-
да мастерскаядан түнөзүн дөз совхоз-
тарын, МТС-терин директорлары хүн-
бүрүнү шыгыны контролон мастерская
бүрүзүгө тургузары өргөжөч чүтүлө.
Ажилды калы-хамаан чөккө үрей кылыр-
ларын өлөдөдир, оларга шыгыны хөмчө-
лөрүн хүлээдирин-биле калы үрей кылган
ажылдын когаралын буруулулардан тө-
лөткөр чүрүмүн МТС, совхоз бүрүзүгө
чүрүмчүдөр хөкө.

Көдөз ажил-агий техникасынын сеп-
телгезин чедикшининг чорудары чүтүлө
даа мурнуна хандырылга организацын-
зын — областын Главлесхозы контора-
зын (директору аш Назовцов), сепке-
доснаб (аш Солдатов) хамааржыр
ужуражыр. Олар МТС-терин машиналарын
артык кезектерин-биле, инструменти-
лер болгаш деригелер база септеге матери-
алдары-биле хандырар хүлээлгелг. Ол ор-
ганизациялар бо талазы-биле чөгөңгич,
чөткөс ажилдап турарлар.

МТС-терин болгаш совхозтарын ди-
ректорлары, оларын инженер-техниканы
ажылдачылары септелгезин чорударына
болгаш машинанын аны-бүрү артык ке-
лектерин сандып алырынга ажа-хөдөңгич
ны камнын чарыгдары чүтүлө. Оң-биле
чөгөңгич механикаторларын культу-
луг амыдырал-чуртталгалын, нийтинин
аш-чөмөн өңдөдиринче онза сагыш-
салыр хөкө. МТС-терин дыка хөй тракто-
ристери мынчага чедир колхозтарда чур-
тал, тракторлар болгаш кожудда малын
наларын септөөнине киришпейн тураар
фактылар калы-даа МТС-терде бар болуп
турар.

Мастерскаяга күш-ажылдын органи-
зацын шын тургузарынга, ажилдын бү-
дүргөчүлүн бедилеринче болгаш септе-
гезин дешилгелг аргазын бүдүргөгө
калбаа-биле негетерининче кол күштү
салыр.

Механизаторлар ортузунга масса-поли-
тиктиг ажилдарын күштөдирерин, сеп-
теге күш-ажылдын бүдүргөчүлүн бедил-
дери, социалистг чырышты калбарты-
ры МТС-терин, совхозтарын партия ор-
ганизацияларында, СЭБП райкомнарынын
секретарыларында болгаш МТС-тер зона-
зынын талазы-биле инструкторлар бөлү-
гөн негетинин турар.

Часкы тарылганын бүгү белеткели чед-
икшининг чорутууш, 1956 чылдын час-
кы тарылганын кыска хуусаада, бедик аг-
ротехниканиг дөңдөгө чорудары — алды-
гы беш чыл планын амыдыралга бот-
тандырамын бир чүтүлө базымы болур.

ССРЭ-нин Хөмүр даш үлөтпүрүнүн „Кузбассуголь“ комбинатынын И. В. Сталин аттыг шахтазын Ленин ордени-биле шаңнаар дугайында ССРЭ-нин Дээди Совединин Президиумунун ЧАРЛЫ

20 чыл болганы-биле холбаштыр база улус ажил-агийын конкстальр хөмүр
даштар-биле хандырамын херөөгө улуг ачы-хавымаалыг болганын барымдалаш,
ССРЭ-нин Хөмүр даш үлөтпүрүнүн «Кузбассуголь» комбинатынын И. В. Сталин ат-
тыг шахтазын Ленин ордени-биле шаңнаар.
ССРЭ-нин Дээди Совединин Президиумунун Даргазы К. ВОРОШИЛОВ.
ССРЭ-нин Дээди Совединин Президиумунун Секретары Н. ПЕГОВ.
Москва, Кремль.
1956 чылдын январь 13.

ССРЭ-нин Эртемнер академиясынын корреспондент-кежигүнү М. А. Шателенге Социалистг күш-ажылдын Маалыры атты тыпсыр дугайында ССРЭ-нин Дээди Совединин Президиумунун ЧАРЛЫ

Чуртту электриждиринин талазы-биле алдар-хавылазы болгаш хөй чылда эр-
тем-педагогиктиг ажил-чорудалгазы дөз база төртүнгөн хүнүндө бөр 90 хар
харлааны-биле холбаштыр ССРЭ-нин Эртемнер академиясынын корреспондент-кежигү-
нү Михаил Андреевич Шателенге Ленин орденин, «Калдыр болгаш маска» деп ал-
дын медальды тыгышышаан Социалистг Күш-ажылдын Маалыры атты тыпсыр.
ССРЭ-нин Дээди Совединин Президиумунун Даргазы К. ВОРОШИЛОВ.
ССРЭ-нин Дээди Совединин Президиумунун Секретары Н. ПЕГОВ.
Москва, Кремль.
1956 чылдын январь 12.

Иранның парламент төлөөлөрүнүн Москвадан үнүкени

Иранның Сенатынын Даштыгы хөкө-
тер талазы-биле комиссиянын даргазы
дээрли Мохаммед Садети Ираннын
парламент төлөөлөрү төрөөн чуртунче ча-
нары-биле январь 13-те Москвадан Баку-
же чорупкан.

Иранның болгаш Совет Эвилелинин кү-
рүнө туктары-биле шиметинген Внукоро
аэропортуна төлөөлөрүн ССРЭ-нин Дээди
Совединин Националдар Совединин Дар-
газы В. Т. Ладис, ССРЭ-нин Дээди Со-
вединин Эвилелин Совединин Даргазынын
оралакчы А. А. Лебедев, ССРЭ-нин ми-
нистрлер, ССРЭ-нин Дээди Совединин
болгаш РСФСР-нин Дээди Совединин де-
путтары болгаш албан дузаалдыг өскө-
дө кыжылар, база ол ышмак совет пар-
ламентин төлөөлөкчилери үдөөн.

Иранның ССРЭ-де онза болгаш Бүрүн
аргиди Агичи А. Г. Ансари болгаш эл-
чин черинин ажилдачылары төлөөлөрүн
база үдөөн.

Төлө кезигинерин ССРЭ-ге эң-не
найбардыг болгаш чүрөктүг ханымында
ханы күөшөкинерин көргөскөн деп тө-
лөөлөрүн баштыгы дээрли М. Садет мик-

Колхозтарнын ховуларында чаа арга длиндектери

Эрткен чылда олурткан арга длиндек-
тери ховулар районнарда чүс-чүс муң ки-
лометр шөйлүп чоруткан. Колхозтар олар-
ын калбартырын үргүчүлөшпаан турар.
Эрткен чылын аны-бүрү хөдирин кам-
галаз тарымалдарын шөлү 72 муң
гектар көздөз. Көдөз ажил-агийнын бү-
гү культуларынын дүжүдүн бедилерин-
ге иди берип турар бо чүтүлө ажилды
Украинанын, Молдавиянын, Ростов, Воро-
неж, Белгород, Астрахань, Рязань облас-
тарын колхозтары чедикшининг сайы-
радып турар.

Чаа чылда колхозтар барык 120 муң
гектар чөргө камгалалдыг чаа тарымал-
ларын олутуруп шиптирлөөн. Күртүнөн
ыаш өстүрөр чердери колхозтарга терек-
ти, хадындын, ак акациянын болгаш
өскө-даа дүргөн үнөр ыштарын поро-
ларын 800 миллион ажитын өстүрүп бер-
ген. Бо ыштардан олутуп тараан кам-
галаз длиндектери каш чыл болган сою-
д-ла тарылгага таарымчалыг байдалы
көргүзө бөрүн дуржулга көргөскөн.

Хову камгалалын тарымалдары улуг
шөлдөрдө, чөөн талазы районнарда, ыла-
нында кур черлер шиптөөдөгөсизинг зола-
ларда тургустунуп турар. Бо чылын
Казакстанга арга длиндектерин он-он
муң гектарга олутуруп төлөөлөн турар.

Колхозтарнын ховуларында чаа арга
длиндектерин тургузарынга МТС-тер,
ыш ажил-агийлары болгаш чурттуг
ыш өстүрөр күрүгө черлери калбаа-бүгө
кыжыр.

(СЭТА).

Кемерово область. Кузнецкий металлургия комбинатынын хөй-хөй ажил-
чынары күш-ажылчы хүнүн соонда «Топольники» деп дүңкө санаторийде
дышканып турарлар. Эрткен чылын ажаа 900 ажил доменщиктер, кан энци-
ричкчилер, прокатчиктер болгаш бүдүргөдиг өскө-даа ажилдачылары дыш-
танганнар.

Чуртга: санаторийин дыштаналыг өрөөнүн. Бирги олуруда—№ 1 мар-
тен чедикни кан энциричкчи В. Г. Сеничкин (солгай талазында) биле ма-
шинист Н. А. Боролев.

Фото Б. Мясникова. СЭТА-нын фотохрониказы.

Партиянын XX съездизинге уткуштур Съездиге алдар кылдыр

ВЛАДИМИР. СЭБП-нин XX съездининге
алдар болдурган социалистг чарышка ал-
ган хүлээлгелерин Владимиринг механиз-
аторлары чедикшининг күөседип турар.
Октябрь, ноябрь, декабрь болгаш январь-
нын 10 конуунун иштинде олар 2100 хир-
е тракторларын септөө, чыл планын 73
хуу күөсеткен. Эрткен чылдын ол-ла үе-
зи-биле дендөөгө 850 тракторларын хөй-
нү септөө үндүргөн.

Эрткен чылдарга дөмөйлөөгө септеге
ам дыка организацын чоруп турар.
Бүгү трактор паркын XX съездининг
ажиттынар хүнүнче септөө доозар дөз
Владимиринг механизаторлары демисежип
турар.

КИШИНЕВ. Кышкы үеде сүткүр мал

Тудугжуларнын белээ

Улуг-Хем районун Калынин аттыг
көдөз ажил-агий артелинин баштаар чери
тудуг ажилынче улуг кичөөткөйни салып
турар. Тудуг ажилын белеткелин дүргө-
дир сорулга-биле тудуг бригадаларын
күжүн таарыштырган болгаш хову брига-
даларын белетке ажилынче кирип.

Тудуг ыжынын кезикчилери ам 800
чудукту кескен болгаш машина орунда
үндүргөн. Кезикчилерден эштер Маалыр-
оол ажил нормазын хүн-бүрү 200 хуу
чедир күөседип турар. Эш Серээдарт
улурткан 8 кижик составтыг № 1 хову
бригадазы 600 чудуктарын кескен, ак
черже үндүргөн. Мал кажааларын туду-
луунга херөгөлөр ыш кезиктеп база

Чаа хүлээлгени алган

Бызылдың мебель фабрикасынын металл
септеге мастерскаянын коллективин
бүдүргөчү программазын ай санында ажыр
күөседип турар. Металл септеге мастер-
скаянын ажиттынары 1955 чылдын
бүдүргөчү планын 10-ай иштинде күөсөт-
кеннер. Мастерская чыл планын 105,5
хуу күөседип, пайдан ажыр хөй орулга-
ны алганнар.

Коллективте бүдүргөчү планын үргүчү
ажыр күөседип, социалистг чарыштын
тилекчилери болуп турар муракчылар
хөй. Чыжээ, дарган эш Шербаков бүдүргө-
чү планын 172 хуу, дензи септөөр чөк-
те

Сессиянын материалдарын таныжып турар

ЧАДАНА. (Телефон-биле). ССРЭ-нин
Дээди Совединин дөрткү сессиясынын ма-
териалдары-биле танышкан хуралдарында
Чөөн-Хемчик районун «Октябрь 30 чы-
лы» көдөз ажил-агий артелинин колхоз-
чулары социалистг чарыштын бедик
хүлээлгелерин алган. Саанчалар эштер
Өшүк-Саар, Анай-Бора олар боттарына
быжыгалаан инектеринин бирээзинден-не
1500 литр сүт саарын, ирт кадарчызы аш

Сандык ирттерин кыштан хүр ажыргат,
600 ирттерин бирээзинден 3—4 кило-
грамм дүк алдыр, хөйүз эш Менге те-
рүтүр 330 коюндан 360 хураган алдыр
хүлээлгелерин.

Ол ышмак Чадаананын үлөтпүр коки-
тады сессиянын материалдары-биле та-
нышкан, бүдүргөчү планын чедикшинин-
гич күөседир дөз социалистг чарыш-
тын хүлээлгелерин алган.

Чер болгандан

Бай-Тайга районун Молотов аттыг кө-
дөз ажил-агий артелинин хаван ажаа-
чызы коммунист аш Буздаалы ол ажилы-
га бүдүн чарык чыл ажилдап турар.
Оң ажилга кызымак мергешчилер чору-
нун түнөзүндө өрткөн чылын бөдүндө
быжыгалаан 10 төртүр хаван бүрүзүндө
120 хаван оолдарын доруктуруп өстүр-
гөн. Малчынын чүткүлдү күш-ажыл-
нын түнөзүндө колхоз хаван өстүрери-
ниң планын 181 хуу күөседип, хаван-
дай хөй орулганы алган.

Эш Буздаалынын хаваннары ам өөлөп
өтөдөн. 3 төрөөн хаваннарынын 26 ха-
ван оолдарын ап, оларын менди доруктур
азырап турар. Эш Буздаалынын күш-
ажылын үнелеп көргөш колхоз баштаар
чери каш удаа өртөктүг шаңналды берген.

Чөөн-Хемчик районун Ленин аттыг
колхозунун № 1 хову бригадаларын ко-
момолчу аныктары сүт-бөзөөн фермазын
сиген-биле хандырамын улуг дузаны че-
дирип турар.

Эштер Чолак-кыс, Хуураа олар 4 ша-
налыг айт-биле хүндө 3 катап чоруп
турган инек фермазын сиген-биле үзү-
текишкени чөк хандырын турарында
фермада малдын кышкы ажаалгазы эки.
Комсомолчулар сиген өстүрүндө ан-
гыда, бедик дүжүт өстүрүп алырынын де-
миселин чорудуп, тараа шөлдөрүн чедик-
шынине өдөк сөөртүгөсиз база чорудуп
турар.

Өвүр районун «Кызыл тут» колхозу-
нун бүдүргөчү планында бо чылын өлөөн
хөй чүтүлө тудугларын кылырынга 1850
кубометр ыш белеткелери көрдүгөн.
Тудугжулар көрдүгөн планын амыды-
ралга боттандырар дөз чүткүлдүг ажил

Иранның парламент төлөөлөрүнүн баштыны дээрли Мохаммед Садети В. М. Молотовтун хүлээп алганы

Январь 12-де ССРЭ-нин Даштыгы Херектер Министрия В. М. Молотов Иранның
парламент төлөөлөрүнүн баштыны дээрли Мохаммед Садети хүлээп алган.
Болган бесөдө совет-пран харылзааларын айтырларынга хамаарышкан.

(СЭТА).

Долу үнелиг номнарны үндүрер

Бистия облустың тыва школаларынын бирден чеди класстарынын өөрелдиге номнары тыва дылда хей-биле парлатып үнгөн. Оларнын хей нуруузу орус дылдан окулдуртуну үнгөн. Ынчанган өөрелдиге номнары-биле бистия школаларынын хандырылгалы экижээн.

Ындыг болза-даа чамык номнарны үндүргөзү болгаш окулгаз чептестеринг болуп турар. Манас чыжак кылды ийги класстың өрткен чылын үнгөн арифметика номул ап болур.

Ол номул окулгазында орузунга дүшкөй турар частыргалар алаан хей болуп турар. Чижээ, «ногаан-кызыл (розовой) дээр өсүтү ана-ла «кызыл» дээр, «вишня» деп чимисти бир черде «инеккараа» еске черде «чодураа» деп окулдурган. Ол өстөрүн мичаар окулдурган утканы шунт хажыгаан-даа болза, окулга ылан ийинт эвес болганын көртүтүп турар.

Оон ангыда ол номул утканы ийикте доктаатынган терминин хажыды турар окулгалар бар. «Көүдөдиге үзүндө бир саны өскөсүнчү орунга салып болур. Оортан үнгөн түң өскөсүнчү» дээр. Мону математикага хамаарыштыр көөргө улуг частыргы болуп турар. Чүгө дээрде, санын көүдөштерин турда, оон үнгөн санын азы санын көүдөдиге дээр, а санын калды турда, оон үнгөн санын азы санын түң дээр-ле болгай. Ынчанган термининчигиниң өзүлгөрү аларга, «түң» болгаш «көүдөдиге» деп сестер математикага дымз ылаадыт. Ынчаарга ол теманы өөренип мурунда ийги класстын өөреникчилери «көүдөдиге» болгаш «түң» деп түс-түс утгаларды кылдыр өөренип өрткен. Ынчанган ол өстөрүн өөреникчилер ол номул окулдуркучу болгаш редактор ышкан холуштурбас-даа.

Ол номул иштинде чамык бодалгаларын окулдурп кааны утга талазы-биле четче билдинмес, өстөрү чевен болга. Ол чорук өөреникчинин бодалганы дүргөн бодаларына дузаалар туржук, харын ша-

тыктаар. Өөрелдиге номнарынын стили чараш, утгазы өөреникчилер билимдиг болурун педагогика эртемн негеп турар. Ынчанган номул окулгазы ол негедени долдуз-биле хандырбай турар. Өөрелдиге номулгу чорук каастанга дык улуг ужул-дузалыг. Ынчаарга ол номул чуруктары тыва дылда үнгенинде база-ла эки эвес болган. Чижээ, номул эгезинде 3-кү арнында 2 школанын ыштар олурутуп турар кылдыр көртүрүрүр турган. Херек кырында ол чурукта 2 школанын ыштар олурутуп турар эвес, а чуралажып турар кылдыр чурутунган. Оон ылай өөреникчилерин тырыкже бөмбүк кири теп турар кылдыр чурутуру турган, өөреникчилерин теп турар бөмбүк чок, а тырыкже өөреникчилерин кылдыр деп турар кылдыр чуратан. Номул орус дылда үнгенинде балыкты деңизде турар кылдыр чуратан, а тыва дылда үнгенинде деңги балык деңиз таланын кырында тура халып келген, чакыларын сарбайып алган турар. Деңизде балыктарнын бирээзи өлүг, бирээзи дигир ышкан кылдыр чурутунган, а деңизиниң шойларын көөргө ук балыктарнын деңизде дөмөй болуп турар.

Мындыг частыргалар болгаш хажы-дылгалар болза номул окулдуркучу Б. Болдур-оол, окулганын редактор Н. Тава-Самбу болгаш чурукчу И. Сажин оларнын эки кичээнгилер эвес болган чедир азылгалаанын болган. Оон ужурунда ийги класстың математика ному өөреникчилерге долу үнелиг ном болуп шыдавай турар билдингир.

Бо номул катап парлап үндүрерге, оон чептестерин чалдырып өргөжөк чутула. Черде ынчан тыва облустың ном үндүрери парлап үндүрүп турар номнарынын авторларындан, окулдуркучуларын, редакторларын болгаш чурукчуларындан негедени шыгыраадып турган, совет номулчуларга долу үнелиг номнары үндүрүп берсе чогуур.

С. ДОЛМАЖАП.

Көдээге сөдүг ажылын экижидер

Кызыл районун Чөрби суурда 2 магазин бар. Ол магазинер хереклекчилерин негеделерин чогууру-биле хандырбай турар.

Оон чылдагыны магазинерин четче азылгалай турары-биле тайгалардынар. Улетур комбинатынын чанында магазинге өсөлгү 2—3 айларда 5 кижи, колхоз чанында магазинге 2 кижи халашкан. Саатжыларын үргүлчү солчуп турары-биле магазинерин санаашкынга турары көүдөзүн.

Магазинерин кышка улур чыгыла-ваанындан болгаш печка тургуспа-нындан оларнын ишти соок. Оон ужурунда № 6 магазинде шалгит барааннар сооктан урелшп турар.

Ол магазинерин өргөлтүлери үргүлчү солчуп турганындан чоңаа көдээ ажыл-агыйнын продуктуларын салып азырын планы күөсетинмен. Моңо хара-заттот изотоптарын металлургиянын аны-бүрү чорудулгаларын — шутулгаларга холумактарын хуваалдазын шийчээринге, металлдыг боталыкынын үндө-инерин, мартен печкаларын вандалары болгаш металлдыг болгаш шалгит ший-чөөкшкенин дүргөни тодаргайла-рынга, домон болгаш мартен печкаларын отта шийчелер байдалын хынаарыга болгаш еске-даа чүдүлери өөренип көөргөне азылган турар. Радиоактивтг метолтар азыктыг байлактарын (колдуунда нефтин) шийчелеринге кааба-биле азылгатын турар.

Радиоактивтг изотоптарын көер херекселдиге материалын кирибшаан, совет эртемденер көер херекселдиге алзери-нык кылдыр өөренип ап база металлды көеринин чурумун экижидеринче саналдыр кирип шыдаанар. Радиоактивтг изотоптарын дузазы-биле шийчелерин аны-бүрү кезектерин алзери-нин чорудулгаларга баа ээлектинге дамыкы факторларын (чижээ, агаарын дооуну-нун) сатыларын өөренип көөрү турар.

Медицинада радиоактивтг изотоптарын аны-бүрү ыктыктарын херекселдирип тургаш экижидерге баа бес азылгаларын ший шийчелерин тыварынга, ки-жигини организминге хаа дамчылышы-нын дүргөни тодаргайлаарыга азыл-гал турар.

Радиоактивтг изотоптарын «демекте-тинген» атомнар кылдыр азылгалары-биле каабаан. Сут-биле ага чептиг бүдүмелдер-биле кирип фосфорун радиоактивтг изотоптарын дигир организм шийчелерин радиоактивтг эвес, агаа фосфор ышкан халелди турар. Бүрткөч херекселдерин дузазы-биле үнүштерин болгаш дигир амытанарын дигир организминче радиоактивтг фосфорун дамчып бөзүп хайлаарындаан, совет эртемденер дигир организмде болуп турар физиол-огтук аны-бүрү чорудулгаларын ме-ханизминге чырыктыланын дээр турар элээн каш чутула түнүдөдиге алганар. Ындыг аргалар-биле чижээ дигир амытанарын болгаш мезинде оң составында кирип турар элээн хей химиктиг бүдүмелдерин үн-лишкенин болгаш катап тыптышкы-нын оосаал чок биохимиктиг чорудул-галарын болуп турары тынылган.

КОЛХОЗ ТУДУУНДА Тудугвун темпизин дүргөдөдир

Эрэн районун колхозтарында чурт-талга бажынарнын, бүдүрүгө болгаш культура-амырал тудугларын санын чылды-на нежешип турар. 1955 чылда «Сталинчы орук» колхоз 23 чуртталга бажынары кылдыр турган, 26 бажыны бүрүн азылгалаа кириген. Оон ылай 3 өрөөл көдө эмнеге бажыны, бир элек-тростанцияны, автомашина гаражын бо-лгаш ажил-агый кылаан азылгалаа кири-ген. Колхоз мал кажаалары тудурын-нын планын база эки күөсеткен. 1500 хой кирер 3 кажаалар тудар турган, 3900 хой кирер чангыс-ай төлөлдөдиг болгаш бөдүүн он ажил кажаалар кылдыган. Тудуг бригаданында 48 кижи доктаамал азылган, олар тудугвун планын күөсе-ри-биле калы оң шынарын улам экижиге-нер.

Колхозта партия эге организациязы тудугуларын ортузунга социалистг чарышты организастап, лекция, беседаларын үргүлчү чыгып турган. Тудуг тала-м-биле айтыргаларын партия хуралдарына чу-галажып, организастыг хемчеглерин ап турган. Бригадада азылган турар комму-нистер Дармажап, Бадыр олар ботта-рынын үлгөрин көртүзүп, хүн нормала-рын 120—130 хуу чедир күөсөдиг тур-ганын. Оларнын мындыг үлгөрин дөткөзөн малчыларын саны көүдөзөн.

Амгы үдө бригада кол күжүн 1956 чылда тудуг материалын белекээринче салган, 33 кижи тайгал азылган турар. Олар партиянын XX съездинге төлөпиг ужуражы-биле ыш белекелеринг планын болгаш сөөртүгүн январь 25-те бүрүн доозарын хүлээншшаан, «Чаа орук» колхозтун тудуг бригаданын социалистг чарышкы кылдырганар. 3200 чудуктарын кезип чонгаш, машина орунче сөөртүп турар.

Тудуг планын «Коммунизмче орук» колхоз база эки күөсеткен.

Чамдык эки азылгит колхозтар бар-даа болза, нитизин-биле чуртталга бажына-ры тудар планын районун еске колхозта-ры чедир күөсөткөн. Чижээ, «Кызыл сым-дыс» колхоз 26 бажындардан чүгө 15-

ти, «Чаа орук» 35 бажындардан 24-тү туткан.

Колхозтар партия эге организациа-ларын тудугулар ортузунга политиктиг ажилы кошкан чорудуп, ызыгы со-циалистг чарышты эрентей организастап турар. Тудуг бригадаларын кезигүне-рин доктаамал азылгалаа, солчуптурар чоруктар ажилга улуг саат ужураштырып турар.

Тудугтарга дилгил материалдары чедиппейн, ажилга дык шайтык болуп тур-ла-ла колхозтар пидорамаларын четче азылгалаан. Моңо чылдагынында элээн хей бажынар кышталатынмаан, ылангы «Кызыл сымдыс» колхозтун чаз бажынарын чүгө чангызы кышала-тынган.

Күрүнеден колхозтар тудугуна берип турар узун хуусаанын чедилерин четче азылгалай турар. Мал кажаалары туду-рынга тыыскаан 160 муң рубльден чүгө «Сталинчы орук» колхоз 4200 рубльден азылгалаан. Ол чедилер еске колхозтарын азылгалаанындан арткан түң чыл төчүзүнде халдынып калган. Ындыг анылгыл еске-даа тудугларын чедилерин четче азылгатынмаан. Колхоз-тарда даш-биле, саман-биле тудуг кыл-мын амылга чедир практикалайып турар. Туубу бүдүренин, чүгөй өртдиринг планын күөсетинмен.

Тудугта хереклетинер чутула матери-алдар-биле колхозтарын райпо четче хандырбай турар. Чижээ, пидорама хирээ-ли, автомашина резиннери, бензин, шил болгаш узун хемчээдиг кадалар үргүлчү түдөткөдиг келген.

Колхозтар тудугвун темпизин дүргө-диг, шынарын бедидер дээр районда колхозтар тудуунун кидизинг өргө-лек-зиниң эш күнөк кошкыс азылган келген. Ол, колхозтарын тудуг бригадаларына хаая барып, практиктиг дузаамчыны кошкыс көртүп келген.

Д. ЧАМЗЫРАЙ.

Тудуг ажилынче кичээнгей салыр

Кызыл районун «Чөрби» колхозунун баштаар чери (даргазы эш Шустов), партия эге организациа (секретары эш Дамбаа) тудуг бригаданын бажылаар дугайында сакгыш салбайн турар.

Колхозтун тудуг ажилын калбартыр сорулга-биле колхозчуларын нити ху-лаи күш-ажыл кылмын шылаар бүгү колхоз-чуларын 30 хуузу тудуг бригаданыга доктаамал бажылаарын шийтирген ал-ган. Ынчаарга-даа колхоз баштаар чери ол шийтирин урөп, тудуг ажилына чү-гө 10—12 кижи бажылап, чамдык үе-лерде еске ажил кылдыртып турар, оон ангыда бригадада тырттар күш талазы-биле 20—25 айт бажылаар турган бол-за, ам чүгө 3 айт бар. Бригаданын тер-ге, шамак болгаш еске-даа херекселдери чедиппес.

Сут-Хал районда «Сталинчы орук» колхоз бо чылын тудугта 14,3 муң ыш херекселер планын. Тудуг ышкы белекээр-инге таарымчалыг кыска үениң иштинде ол сорулганы колхозтун тудуг бригаданы чүгө болуун күж-биле күөсөдиг шыда-нас. Мону барымдалаш артыл баштаар чери колхозтун шунту бригадаларына тудуг материалы белекээринг үзүүн оонаган.

Халык ферманын ажилдакчылары я-нварь 1-ге чедир дөрт чүстү орунга 120 ышкы белекээр, оозун тудуг шедилер-че сөөртүп эгезен. Ногаа бригаданы муң ышкындан 500 чудуктарын колхоз төвү-де өкөп алган. Ол ышкан хову ажилы-нын бригаданындан 600 ажим ыштарын өкөп хүлэсткен.

Тудугта херекселер ышкы партияны чарыгит съездининг ажитынар хүнүгө чедир бүрүн белекээр алдыр дээр бри-гадаар аразында калбарган социалистг ча-рыш колхозчу ишчилерин улам соруз кириген. Малчынар боттарынын кышга-ларында чаз тудугларга ыш белекелес-ница база эки организастап турар.

П. ШОКПАА.

Чөптүг негелде

Бай-Тайга районун Мугур-Аксы су-рунда көдө библиотека ажилчы чонун культуруг негелдизин хандырбайн турар. Библиотеканы өргөлтөдигин сүү-рүн партия эге организацианын секре-тары эш Самбул дапкылап азылган турар. Эш Самбул партия ажилы кыл-мын турар болганда малчыларын кышга-ларына, район төвүнче албап ужурунда чо-руп каарга, библиотека хаагып артар.

Мал эмнегезинче кичээнгей салыр

Көдө ажил-агыйн тусай эртемни-леринг материалыг байдалын бедидер, оларнын ажилына таарымчалыг байла-ды тургузары МТС-терин болгаш колхоз баштаар черлеринг хүлэстген болур.

Ындыг турбужа Сут-Хал районун Бир-ор аттыг колхозунда мал эмнегезин тур-густунганындан бээр элээн үр ге эркен-даа болза, оран-сава-биле амылга чедир хандыртынмаан. Эмнеге черинг бажы-ны чок болганындан эмнерни эмнеге-ниң өргөлтөдиг болуун чуртгаар бажы-нында ажаап, медицинанын нити ко-рум-чурум урөп турар.

Эмнеге черинин ажилдакчыларын чуртталга бажыны чедиппес, чангыс ба-жында чурттап турарлар. Эмнеге черин

Тудуг бригаданын кичээнгей салбайн турарында колхозтун тудуг планын чы-чылда күөсетинмен келген болгаш амгы үдө тудуг ажилын белекелес чорбайн турар. Колхозтун 150 баш инектерин, 331 баш бызааларын кышкы кажаа-зы чок, чадагй кажааларда кытап турар.

Колхозчулар чыл-чылда тайгага хей тудуг ышкы кезип белекээр келген. Ын-дыг болза-даа ол азылгатынмай келген. Чижээ, 1951 чылдан бээр ескек чүс-чүс кубометр ышкы черде чыттынмаан. Колхоз күрүнеден халас берип турар ыш-тык кескеш, черде каап турда, районун ыш ажил-агый чери анаа-ла өрттирип турар чорук бар.

Колхозтун тудуг ажилын сайзырадыр сорулга-биле тудуг бригаданын четчелер, бар аурулавыларын четчелер-биле ажи-лаары чутула.

М. ЧЫДЫН.

Тудуг бригаданында

Бай-Тайга районун Мугур-Аксы су-рунда көдө библиотека ажилчы чонун культуруг негелдизин хандырбайн турар. Библиотеканы өргөлтөдигин сүү-рүн партия эге организацианын секре-тары эш Самбул дапкылап азылган турар. Эш Самбул партия ажилы кыл-мын турар болганда малчыларын кышга-ларына, район төвүнче албап ужурунда чо-руп каарга, библиотека хаагып артар.

Х. БАКНАРА.

оран-бажы-биле, оон ажилдакчыларын чуртталга бажыны-биле хандырар дугайында Сут-Хал МТС, оон директор эш Соловьев, Киров аттыг колхоз, оон дарга-зы эш Очур-оол МТС-те болгаш колхозта партия эге организациа секрета-ры эштер Дамын, Канчыр-оол олар са-гыш салбайн турар.

Колхозта мал эмнегезинче, оон ажил-дакчыларын оран-бажы-биле хандырар дугайында райкусокомун болгаш көдө Советтин сессияларына санал-шүтүмү-челдер үргүлчү болуп турган болза-даа түнөк чок болуп келген.

Мал эмнегезинин ажилынче, оон ажилдакчыларын амырал-чурттал-ганынче сакгыш салыр өй келген.

М. ОЧУР.

Сүт саалдазы көвүдээн

Каа-Хем районда «Октябрь 14 чылы» колхоз 1954 чылда сүт саалдазынын кү-рүне планын күөсеткен. Оон кол чылда-гааны кыш ортузундан сонгаар мал чед-нери четтеспей, малга ситенин норма ча-дир бербес, силос барык чок болуп тур-ганында. Ажилдыг организастыг өвезинде, саган сүттүң хемчээлинге хамаарыштыр өвөзү күш-хүнү ажилдап ап турарындан мал ажилдакчылары ажилга ызырынмас турган.

Эрткен чылын партиянын кылгыры-н баугар колхозка коммунист эш А. И. Ломов кезип даргагай бергенден сонгаар сүт-бараан ферманын ажилын экижидерин хемчеглери алдынып эгезен. Ферманын өргөлтөдигинге коммунист эш Елисеев туюлаан.

Мыйыстыг бола малдын азырал ажаа-гынан акижип, дүнеки оларны органи-застаан. Ынчанмыже, кыштагалы-м-кындан малдын күш-дегеси көчүгү куу апарганындан сүт саалдазын планы ыракта чедир күөсетинмен, пастеринг күжүн катан тургузарына элээн хей үе негетинер турган.

Мынчаарга-да, артылгын ажил-ишчиле-ри анаа уларайып, СЭПН ТН-нын январь Планукумун шийтиргери-биле тааныл-гыл, калыр кыштагалашына байлаатыг чө-суурну белекээр. Олар малдын про-дуктузун бедидеринг аң чутула чүгө-лө-ринг бирээзи кукуруза болуун билген, планда көрдүгөн 50 ганын орунга 70 ганын дербелчин-улаанчак арга-биле ка-раанар. Чамдык үчүстөртүг кукуруза 2 метр болгаш оон-даа артык бедиди үн-ген. Чаагай дүжүттү «И-шангай» кезип, силоскаан. Колхоз 800 тонна эки шына-рыг силосту саган болгаш бөдүүн чө-нерин база хейнү белекээр.

Соок эгелээр билек бүгү сүттүг малды тургузу азыралга кириген. Инектерин хемчеглери нормалында доран кукуруза силостун кириген. Ону ноябрьда инек бүр-гү-нө 15 килограмм чедир берип, а де-кабрьда 20 килограмм чедир көүдөткен. Силостан ангыда хемчеглери нормалында концентраттарын, бөдүүн чөмөрни кири-ген.

Хемчеглери ынчаар экижигеи сүт саалдазын эки түнөдиг берген. Бир эвес 1954 чылда колхозка кукуруза си-лосту чок турда, Мөргөндө сүт-бараан фер-мазы бүгү инектерден ноябрьда 3 муң литр, декабрьда 2,5 муң литр сүт саап алган болза, 1955 чылдын ноябрьда ол-ла инек-терден 5500 литр, декабрьда 7000 литр сүттү алган. Шын азылганын чорудуп,

М. КОЙДЕНКО.

Ындыг байдал-биле малдын сүт продуктузун канчап бедидерил

Тес-Хем районун Ленин аттыг колхо-зунда эш Сундуй өргөлтөдиг сүт-ола-раан фермазы өрткен чылын инек бүрү-зү-н 500 килограмм сүт саап алып турган. чүгө 370 килограммы алган азы сүт саалдазынын планын чүгө 66 хуу кү-ү-сеткен.

Моңо чылдагыны ферманын ажилын эки организастаанында, оон сандалгай байдалда туруп турарында болур. Ын-да саалдазын хүн-чуруму тургустунмаан. үчөт болгаш өчөт сандалгай байдалда, са-ган сүттүң демделел чок, ону канчаар чарылдап турганын билдинмес.

Ферманын саанчы калдрал-биле бажы-лаар, оларын ажилын дүжүлганын негетерип хемчеглери алдынымаанындан 1955 чылда ол фермадан 24 саанчы, 4 үчөткөк халашкан. Ынчанган, амгы үдө ферма колдуунда чаз кижилер азылган турар. Бо чорук сүт саалдазынын мын-гыл деңгидиг болуп турарын бир ча-далдынып болур.

Амгы үдө ферманын 11 кезек черде үзүп тургускан инектерин азыралы, ту-руп байдалы таарымчалыг эвес. Чангыс ай хемчеглери эки дөтөм, чымыл кажа-алдынымаанындан инектер кажаалар ай-лы-биле бидаргай үстүнгөн. Бар кажаалар соок, дапыш, ылангы Хүрөң-Дугай де-черде ол ферманын 26 буталары чымыл кажаа-биле ам-даа хандыртынмаан. Ажаа-га, азыралдыг байганындан ам фермада сүт саалдазы үстүрүнө четкен болгаш чамды инектер элекке төрүп турар.

Чоннуң негелдизин хандырар

Бай-Тайга районунун баштаар чери чонун калбак хереклетинг бараанары-га негелдизин четпес хандырш турар.

Көдө магазинер чогуур шагында азылгалай турар болгаш көдөдө тускай эртемчилерин өргөжөк чутула бараанар-биле четче хандырбаан. Чижээ, Молотов аттыг колхозтун төвүдө магазин өргө-лек-зини эш Матвас анда школа бажылары-нын бараанга негелдизин чедир хандыр-байн турар. Магазин чогуур шагында ажиттынмай баар таварылгалар хей. Бо

хемчеглери экижидиг турган, бүтүп чыл дүргүзүндө бедиди сүт саалдазын ап болур деп чүвени саанчылар боттарынын дүжүлганындан бүтүрөөнер.

Оон ангыда, колхоз хей күш үнөр ажилдарын механизастаар талазы-биле чамды ажилдарын чоруткан. Чүгө күс-чү, кышкы үенин дүргүзүндө МТС-тин монтаж бригаданы дымз чепиштинг үнү-штерин дымзын кезер машинаны, чөмөр чымчадыр хайындарар сааны тургускаан болгаш инек кажаазына малга чөмөр дажылгап бөөр база өдөтү түдү сөөртү аскылыг орунту кылган. Сүт үндүрер ав-томаттыг өвөстү ажилдакчыны малчы-ларын күш-ажылы дык чыгеткен. Фермада мал кажааларын электри чыры-биле хандыртыган.

Бо бүгү хемчеглери эки түнөдигин бер-ип турар. Ам үдө мал ажилын кал-лары малды күзө-соруугу ажаап турар доктаамал кижилер-биле четчелетинген.

Чоокта чаз фермага болган хураага малчынар СЭП-нин XX съездинге тө-лөпиг ужуражыр дээр социалистг ча-рышка кирип, боттарына бедидеги сүт-лээгелерин алганар. Олар бо чылын сүт саалдазынын планын дык ажим күө-сөдиг, чуртка мал ажилын хей про-дуктуларын бээр деп шийтиргезенер. Кол-хозчу малчыларын сөзү ажил-херекте карышпайн турар. Районун колхозтарын-нын социалистг чарыжына «Октябрь 14 чылы» артыл ам ийги чери элээн. Сөөлүгү үш айын дүргүзүндө сүт саал-дазы 1954 чылдын ол-ла үеи-биле деңгээрге 70 ажит хуу көүдөзөн. Ам үеи саанчы Т. Шевалкин саап турар инекте-ринин иштинде «Одесса» деп шолааг инек бир хонукта 12 литр чедир сүттү берип турар.

Кукуруза силостун артык ажилын билген, колхоз бо чылын ол культураже улуг кичээнгил салып, оон тарылгазын дык калбартыр деп шийтиргезен.

Амгы үдө малчынар малдын про-дуктузун бедидеринг артаарын өөренип алдырып орыдамын, зоотехник эш Гурев-тин чорудуп турары үш чыл хуусаанын курустун кичээлдеринг үргүлчү барып турарлар. Колхозтун малчынары малын продуктузун бедидеринг талазы-биле партия болгаш чазактыг салган сору-галарын күөсөдиринге улуг салымшынын кирип, сүт саалдазынын чыл оонаа-зын чедипкириг күөсөдиг шийдаар дээринин бүгү барымдаалары бар.

М. КОЙДЕНКО.

Саар инектерин болгаш бызааларын не-мелде чөмөр-биле хандырбайн, чүгө че-о-дөдиге үндүр сүттеринге өйөжип турар. Мал чөмөринин чарыгалынын планы ам-га чедир тургустунмаан.

Колхозта зоотехник эш Балчыр, мал э-кин эш Башы-оол олар фермага хаая барып, зооветеринарыг хемчеглери бот-тандырбайн, харын колхозтун нити ма-лын санап даңылаарына өйөжип ту-рарлар. Инектерин өдөргөлтөдиг үе-лери кылбаанындан оларнын калы үе-лерде бызааларын кым-лаа билбес.

Э-харыскага чок чоруктуг түнөдиге азыралдан сөөлүгү ийи айын иштинде 22 инек хорамчага таварышкан.

Бо бүгү четтестер болза, колхоз баш-таар чери мал ажилын эрентей улурутуп, оон даргалары фермага ховар барып, бот-тук хемчеглери азылган турарын айтып турар. Таңды районда «Революциянын ча-лыжы» колхозтун Маратова фермазын саанчыларын кылгырын ферма-нын коллективинге эрентей таныштырган боордан ангыда, тодаргай хемчеглери а-баан.

Бултура өргөдөлүннн типографиязы